N°. 85. 1846.

BREDASCHE COURANT.

STAAT- LETTERKUNDIG EN WETENSCHAPPELIJK NIEUWS- BLAD.

Dingsdag 21 Julij.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 18den Julij.

De hertog *van Aumale*, uit Afrika terugkeerende, is gisteren te Parijs aangekomen, heeft zich onmiddellijk naar zijne familie op Neuilly begeven.

— De *Moniteur* zal, naar men zegt, morgen of overmorgen de ordonnantie bevatten waarbij een aantal nieuwe pairs worden benoemd.

— De maarschalk *Bugeaud* wordt tegen het laatst der maand te Marseille verwacht, van waar hij zich naar Exedeuil zou begeven. Naar men verzekert is er oneenigheid ontstaan tusschen den minister van oorlog en den maarschalk, opzigtelijk het *interim* van het bestuur in Algerie; de minister zou dat bestuur aan den generaal *de Bar*, en de maarschalk het aan den generaal *Bedeau* willen opdragen.

— De *Constitutionnel* behelst thans het programma der oppositie met betrekking tot de ophanden zijnde verkiezingen; de leuze in dat stuk is: waardigheid in de buitenlandsche staatkunde; eerlijkheid in de binnenlandsche politiek; voortgaande en geregelde ontwikkeling van de nationale instellingen.

— Ter reede van Brest is een vreemdsoortig schip, hoewel onder fransche vlag aangekomen. Weldra bleek het een door de fransche statie op de Afrikaansche kust genomen slavenhaler te zijn. Het schip was met twee kanonnen en twaalf geweren gewapend en heette *Notre Dame de Grace*, een wel zonderlinge naam voor een slavenhaler. De kapitein, de officieren en de Sardinische matrozen, die gedurende den overtogt geboeid waren bewaakt geworden, zouden te Brest in de marinegevangenis opgesloten worden, en zou met hun proces spoedig een aanvang worden gemaakt. Dit is de eerste door de scheepsdivisie van den admiraal *Montagnies de la Roque* gedane vangst.

— In een groot gedeelte der streken, welke de Beneden-Seine doorloopt, heeft in den nacht van Maandag op Dingsdag een zwaar onweder gewoed. Het was hier te Parijs vrij heftig, maar nog veel geweldiger te Rouaan, waar de bliksem op vijf verschillende plaatsen ingeslagen is. Op eene derzelve, het *Hôtel de Rouen*; deed hij eene gazpijp bersten, het gaz ontvlammen en zou dus waarschijnlijk een nog veel grooter ongeluk veroorzaakt hebben, zoo niet de kok, die door de schudding, welke de in of langs zijn slaapvertrek voorbijsnellende straal veroorzaakte, ontwaakt was, de opgaande vlam gezien en den brand voorkomen had. In het klooster *de la Miséricorde* drong de bliksem in het bidkamertje der priores en deed die dame in eene bezwijming vallen, waaruit zij eerst na twee uren tijds volkomen bekwam.

— Berigten uit Lissabon tot den 10den Julij houden in, dat de bewegingen der Miguellisten in het noorden van Portugal, zoo goed als gefnuikt waren. Daarentegen begonnen de Septembristen of ultra-liberalen het hoofd weder op te steken. Te Coïmbra had zich de opstands-junta hersteld. Te Lissabon zelf was het volk eenigermate in beweging gekomen, ten gevolge van de aankomst aldaar van 286 Spaansche soldaten, die aan de jongste pogingen tot opstand in Galicie hadden deel genomen. Deze soldaten moesten tot straf na Cuba worden vervoerd, doch zijn op het schip, dat hen overbragt, aan 't muiten geslagen, en daarmede den Taag binnengeloopen, waar zij door de bevolking, die in hen vrijheidshelden zag, met geestdrift waren ontvangen. De aanvrage van den Spaanschen gezant tot uitlevering dezer krijgslieden is zonder gevolg gebleven.

— De officiele Madridsche courant van den 12den bevat een aantal besluiten, waarvan de strekking is om de onderscheidene takken der indirecte belastingen en van de regie tot eene enkele administratie te vereenigen.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 17den Julij.

In den nacht tusschen den 11den en 12den dezer, is in de koninklijke gieterij te Berlijn het voornaamste gedeelte van het ruiterstandbeeld voor het monument van *Frederik den Groote* gegoten. Zoover men voorloopig kon nagaan, is de gieting volkomen gelukt.

— Te Bazel hebben den 10den dezer bedenkelijke onlusten plaats gehad, waartoe de duurte der voornaamste levensmiddelen, vooral die van het brood, de aanleiding schijnen gegeven te hebben. Verscheidene lieden, die geacht werden de prijzen op te drijven zijn mishandeld geworden.

— Volgens berigten uit Italie heeft het gouvernement besloten dat er een ijzeren spoorweg van Bologna naar Livorno zal aangelegd worden.

— Van den Kaukasus heeft men te Petersburg berigten van den 22sten Junij. Na den mislukten togt in de Kabarda, verzamelde *Schamil* nieuwe troepen in Tschetschna, en trachtte zijn invloed te herstellen, door afzonderlijke korpsen te overvallen en de aan ons onderworpene stammen tot afval over te halen. Doch zijne pogingen hebben den gewenschten uitslag niet gehad. Den 5den Junij zond de overste van het Grebensche kozakkenregiment *Sussloff* een expresse, om te berigten, dat de vijand bij Achulat-Jurt was aangekomen. Terwijl hij versterking afwachtte, waarop hij rekenen kon, trok hij met 7 officieren en 82 man kozakken den vijand tegen, om diens voortgang te beletten. Na 8 wersten voortgedraafd te hebben, ontdekte hij de op de Kurganen geplaatste vijandelijke piketten. Spoedig omsingelden talrijke hoopen bergvolk het handvol kozakken. Tusschen eene schandelijke vlugt en eenen roemrijken dood was de keus niet moeijelijk. De kozakken staken hunne paarden met hunne dolken dood en maakten van derzelver lijken een bolwerk, waarachter zij zich verdedigden. Zij werden door meer dan 1500 Tschetschenzen aangevallen; doch door een welbestuurd vuur werden de eerste aanvallers steeds gedood. In dit heet en gedenkwaardig gevecht, hetwelk 2 uren duurde, werden 5 kozakken gedood en 49 gekwetst, als ook al de officieren, met uitzondering van den overste. Intusschen waren door het aanhoudend vuren bijna al de patronen verschoten. Tot de laatste verdediging van een' roemrijken dood, beval de overste *Sussloff* de pistolen en de dolken gereed te houden. Reeds vielen de schoten der kozakken zeldzamer, reeds werden de aanvallen der Tschetschenzen heviger, toen op eens de hulp ter regter tijd verscheen. De vijand van meer dan eenen kant troepen ziende aankomen, trok in het gebergte terug.

Deze roemrijke heldendaad zal lang de Tschetschenzen in geheugen blijven, en de weinige overgeblevene kozakken zullen trotsch hunne kinderen de plaats toonen, alwaar de dappere overste *Sussloff* met 80 braven een' hardnekkigen strijd tegen een twintigmaal grootere vijandelijke overmagt 2 uren volhield.

Drie dagen later overviel eene talrijke schare Tschetschenzen, bij Alchan-Jurt, het 5e bat. van het Dagestansche inf. reg., onder bevel van den overste *Kostyrka*. Deze sloeg koelbloedig de aanvallen des vijands af. Vijfmalen vielen de Tschetschenzen, met de sabel in de vuist, de onzen aan, doch telkens werden zij met de bajonet teruggedreven. Na een groot verlies aan dooden en gewonden te hebben geleden, trok de vijand over de Suncha terug.

Behalve deze beide overvallen, waagden andere hoopen bergbewoners, op eenige punten, de kordonlinie te doorbreken, doch overal werden zij met verlies teruggeslagen.

Verscheidene stammen hebben zich aan ons bestuur onderwor-

pen, onder anderen de Abadsechen van Dscheget-Gibel, 74000 zielen sterk.

ENGELAND.

LONDEN, den 18den Julij.

Lord *Russell* heeft den 16den Julij in het lagerhuis de beloofde mededeeling gedaan omtrent de handelwijze, die zijn ministerie ten aanzien der aanhangige wets-ontwerpen volgen zou. Hij heeft daarbij te kennen gegeven, dat hij Maandag den 20sten zijne denkbeelden omtrent de voor te stellen wijze van heffing der regten op de suiker, ontwikkelen zou; doch daaromtrent voorloopig alleen aangekondigd, dat, vermits de bestaande wet op dit stuk ten einde loopt en de nieuwe zoo spoedig niet zal kunnen worden tot stand gebragt, hij het voorstel zou doen, om die bestaande wet nog eene maand lang in wezen te laten.

Bij deze zijne rede heeft echter de nieuwe eerste minister zich zorgvuldig onthouden van in eenige algemeene ontwikkeling omtrent de door hem te volgen staatkundige beginselen te treden. De heer *Duncombe* heeft daaruit aanleiding genomen tot eenen vrij levendigen aanval. Hij stelde de parlementsleden voor als in onzekerheid, waar zij plaats moesten nemen, aan de zijde der ministers of aan die der tegenpartij. Was er werkelijk een zoogenaamd liberaal bestuur opgetreden, dan behoorde lord *Russell* daarvoor uit te komen; hij moest de van ouds gebruikelijke gewoonte bij iedere verandering van ministerie volgen. De heer *Duncombe* haalde voorts de bekende omstandigheid op, dat lord *Russell* pogingen heeft gedaan, om drie der jeugdigste leden van het ministerie *Peel* in zijn bestuur te doen overgaan, en vroeg als die overgang zoo gemakkelijk was, waarom hij dan niet geheel het Peelsche ministerie, waarin zich zulke bekwame mannen bevonden, had overgenomen? Hij vroeg verder, hoe lord *Russell* ten aanzien van Ierland zou handelen; of hij getrouw zou blijven aan het vroeger door hem gepredikte beginsel, dat de roomsch-katholijke geestelijkheid daar door den Staat behoorde te worden bezoldigd; en wat er van de gevestigde (protestantsche) kerk in Ierland worden zou?

De minister *Russell* heeft in zijn antwoord te kennen gegeven, dat hij eene algemeene verklaring van beginselen, die doorgaans toch niet meer was dan eene bloote vertooning, zonder practisch nut, noodeloos rekende. Hij heeft erkend, dat hij gaarne eenige bekwame leden van het ministerie *Peel* in het zijne had zien overgaan, en daarin te minder zwarigheid vond, omdat hij getoond had, op belangrijke punten met dat ministerie in te stemmen. Hij beriep zich op voorbeelden uit de tijden van *Pitt* en *Fox*, dat de leden van een ministerie niet in alles met elkander behoefden in te stemmen, zoo zij het slechts in de hoofdzaak eens waren. Wat Ierland betreft, erkende hij nog eene bezoldiging der r.-k. geestelijkheid van staatswege wenschelijk te achten, maar vermits van de zijde der volgelingen van die Kerk, even als van de onderscheidene kerkgenootschappen van dissenters, zich tegen zulk een maatregel hevige tegenstand had geopenbaard, verklaarde hij daarop niet verder te zullen aandringen. De gevestigde kerk in Ierland zou hij geheel onaangeroerd laten. Zijn ministerie zou eene verbetering van den toestand van dat eiland trachten te bewerken door wetten en maatregelen van eenen burgerlijken aard. Nog gaf hij te kennen aan de wenschen der Chartisten tot uitbreiding van het kiesregt enz. in Engeland geenszins te zullen toegeven. Hij eindigde met de verzekering van steeds getrouw te zullen blijven aan de beginselen van godsdienstige, staatkundige en handels-vrijheid, die hij dertig jaren had voorgestaan.

Er volgde op deze verklaringen eene vrij levendige woordenwisseling, waarvan het thema was, dat lord *Russell* ontrouw werd aan de oude beginselen der whigs. De heer *Wakley*, een ijverig voorstander van staatkundige hervorming, zeide onder anderen, na zulke verklaringen niet te kunnen begrijpen, waarom sir *Robert Peel* niet aan het hoofd van het kabinet was gebleven.

De Londensche *Times*, die zich gunstig voor het ministerie *Russell* gestemd toont, stelt dien staatsman voor als gezind, om de oude partij-onderscheidingen van whigs en tory's, van mannen van vooruitgang en behoud te doen verdwijnen, en zijn bestuur op den breederen grondslag van het nationaal welzijn te vestigen. Dat blad juicht deze poging zeer toe.

Den 17den Julij is aan de beide huizen van het parlement mededeeling gedaan van het gesloten verdrag met de Vereenigde Staten over het landschap Oregon, van welk verdrag dien dag de ratificatien waren uitgewisseld. Deze mededeeling is met toejuiching ontvangen.

— Te Liverpool hebben Vrijdag ll. zware branden plaats gehad in eene ijzergieterij en andere gebouwen.

— Gisteren waren de 3 pCt. gec. 96; Nederl. 2½ pCt. 59¾; Portugal 24¾; Spanje 18½; Mexico 27¼.

BELGIE.

BRUSSEL, den 19den Julij.

De senaat heeft thans ook het wetsontwerp op de suiker, en wel met 23 tegen 12 stemmen aangenomen. De heer *de Haussy* had een amendement voorgedragen, doch het later weder ingetrokken en zich met het voorstel der commissie vereenigd, 't welk echter met 21 tegen 17 stemmen verworpen werd. Na vervolgens het plan van de nieuw te bouwen zaal voor de zittingen van den senaat te hebben goedgekeurd, is de vergadering onbepaald geadjourneerd.

— Bij koninklijke ordonnantie van den 14den, is de uitvoer van rogge van den 22sten dezer af wederom vergund.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 20sten Julij.

De *Staats-Courant* behelst heden een staat van de opbrengst der middelen in de eerste zes maanden van 1846 tegenover de opbrengst van de eerste zes maanden van 1845.

In 1846 hebben opgebragt: De directe belast. *f* 8,709,414.35½; de in- en uitgaande regten, de scheepvaartsregten, vuur-, tonen bakengeld *f* 2,409,718.78; de accijnsen *f* 9,066,834.24½; de registratie-, zegel- en successieregten *f* 4,440,385.32½; het regt van waarborg op gouden en zilveren werken *f* 70,549.74½; de posterijen *f* 676,616.29½; de loterijen *f* 279,914.

In 1845 is de opbrengst geweest: de directe belastingen *f* 8,493,674.96; in- en uitgaande regten, enz. *f* 2,381,629.86½; de accijnsen *f* 8,987,998.18½; registratie-, zegel- en successieregten *f* 4,783,825.73½; regt van waarborg op gouden en zilveren werken *f* 65,802.81; de posterijen *f* 698,983.75; de loterijen *f* 293,150.

In 1846 hebben dus *meer* opgebragt dan in 1845 de directe belastingen *f* 215,739.39½; de in- en uitg. regten *f* 28,088.91½; de accijnsen *f* 78,836.06; het regt van waarborg *f* 4,746.93½.

Minder hebben in 1846 dan in 1845 opgebragt: de registratie-, zegel- en successieregten *f* 343,440.41; de posterijen *f* 22,367.45; de loterijen *f* 13,236.

De totale opbrengst is geweest in 1846 *f* 25,653,432.74½, in 1845 *f* 25,705,065.30½; in dit half jaar dus minder dan in het vorig *f* 51,632.56½.

— De *Staats-Courant* behelst heden een besluit, van den 28sten Junij 1846, houdende bevestiging van het 18de suppletoir artikel tot de conventie van Mentz, van den 31sten Maart 1831.

— Uit 's Hage schrijft men van gisteren:

»Z. M. de Koning is heden namiddag ten vier en een kwart uur, per extra spoortrein, van hier vertrokken, om over Leeuwarden naar Groningen te reizen.

»Men verneemt, dat Z. M. daarna de tentoonstelling te Kampen zal gaan bezigtigen, en dat Z. M. vervolgens, in de residentie wedergekeerd, na den wedren te Scheveningen te hebben bijgewoond, de reis naar Luxemburg zal aannemen."

— De Staten der provincie Vriesland hebben in hunne zitting van den 16den dezer tot leden van de Tweede kamer der Staten-Generaal herkozen, de heeren: mr. *G. Hiddema Jongsma* en Jhr. *W. H. Lyklama à Nyeholt*

— Den 17den is door de Provinciale Staten van Overijssel het voorstel, tot het daarstellen van een kanaal voor de scheepvaart van af de Dedemsvaart naar Coevorden, met eene groote meerderheid van stemmen aangenomen.

— Het verslag nopens den staat van het armwezen over 1844, dat in de *Staats-Courant* van ll. Zaturdag voorkomt, verdeelt de instellingen van weldadigheid in drie soorten: 1°. die welke onderstand verleenen; 2. die strekken om het getal der armen te verminderen; 3. die ten doel hebben, om de armoede voor te komen. Uit het verslag blijkt hoofdzakelijk dat van de geheele bevolking van ruim drie millioenen zielen, bij de verschillende instellingen van de eerste soort, ten getale van 3,679, ruim 383,000 armen bedeeling hebben ontvangen, ten bedrage van ruim zes millioen gulden.

— Te 's Bosch is den 17den uit 's Hage teruggekeerd de commissie uit de provinciale staten, met die der permanente commissie, bestaande uit de heeren Mr. *J. B. H. van de Mortel* en Jhr. Mr. *H. A. van Thye Hannes*, ter bevordering van het werk tot het inundatie- en uitwateringskanaal. Woensdag aanstaande zal deze commissie haar rapport in de vergadering der staten doen, welke tot zoolang op reces was gescheiden. Zoowel bij Z. M. als bij de hoofden der departementen van oorlog en binnenlandsche zaken, moet de commissie op een zeer gunstige wijs ontvangen zijn.

— Men verneemt dat het de begeerte van de algemeene rekenkamer is, dat voortaan op *alle* declaratiën, wegens schuldvor-

deringen ten laste van het rijk, onverschillig tot welk departement van algemeen bestuur, ieder in het bijzonder behoort, en wat ook het onderwerp dier vorderingen moge zijn, steeds eene slotverklaring worde gesteld, ten blijke voor de algemeene rekenkamer, dat die vorderingen zijn *deugdelijk* en *onvergolden*.

— De heer *Smits*, 1ste luitenant bij het regiment grenadiers en jagers heeft, met eene geleidende missive van Zijne Exc. den Russischen Gezant aan ons hof, van Z. M. den Keizer aller Russen ontvangen eene gouden Medaille met 's Keizers borstbeeld en deze inscriptie: *Præmia digno*, voor het door Z. Ed. Gestr. geschreven werk over de Gymnastiek, waarvan Z. M. de opdragt wel heeft gelieven aan te nemen.

— De *Staats-Courant* behelst heden het volgende:

»Op den 27sten Junij jl. had aan de Koninklijke akademie te Delft voor de eerste maal het openlijk examen plaats van diegenen der kweekelingen, welke zich tot koloniale ambtenaren der 2de klasse hadden bestemd en den daartoe vereischten vierjarigen leercursus hadden afgeloopen.

»Het examen werd afgenomen ten overstaan van eene door den Minister van Binnenlandsche zaken benoemde commissie, waaraan waren toegevoegd de heeren *G. L. Baud*, voormalig directeur der cultures op Java, *J. W. H. Smissaert*, voormalig resident van Samarang, en *D. Lenting*, vroeger predikant te Batavia, thans te Zeist.

»De heeren *A. B. Cohen Stuart* en *W. A. Jellinghaus*, welke zich tot het afleggen van voornoemd examen hadden aangemeld, werden achtereenvolgende over de Javaansche en Maleische talen, de Javaansche wetten en instellingen, de land- en volkenkunde en geschiedenis van Nederlandsch Indie, het Mohammedaansche regt, de landmeetkunde en de Nederlandsche taal, stijl en letterkunde ondervraagd, en beiden gaven in alle vakken zoodanige bewijzen van kunde en bekwaamheid, dat hun, na afloop van het examen, namens de commissie te kennen gegeven werd, dat zij allezins voldaan hadden en hun het akademisch diploma zou worden uitgereikt.

»Ook in het jongst verloopen jaar zijn de hulpmiddelen voor het onderwijs in de bovengenoemde vakken wederom vermeerderd. Het meermalen vermelde Javaansche woordenboek, zamengesteld door den heer *J. F. C. Gericke* en voor de uitgave bewerkt door den hoogleeraar *T. Roorda*, is thans voor een gedeelte in het licht verschenen, en de akademische bibliotheek met nieuwe werken en handschriften, betreffende de taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch Indie, verrijkt.”

— In het dagblad *Overijssel* leest men:

»Bij het onweder, hetwelk zich in den namiddag van Dingsdag ll. over onze provincie en naburige streken heeft uitgebreid, is te Gorssel een man door den bliksem gedood; te Borne is eene herberg door het onweder getroffen. — In de buurschap Stepel is een huis afgebrand, en ook in Vorden; terwijl tusschen Logchem en Laren alles verhageld is. — Het onweder hield van 3 ure des namiddags tot middernacht aan.”

— Uit Waalwijk schrijft men:

» Onze weekmarkt heeft grootere duurte van levensmiddelen opgeleverd, hoewel zij in overvloed voorhanden waren. De nieuwe rogge werd middelbaar tegen *f* 9— het mud verkocht; de oude was niet te koop; de landman schijnt die voor eigen gebruik te houden. Voor de tarwe werd *f* 10— en *f* 11— besteed; de zomer- en wintergarst bleef op *f* 4.50; de haver op *f* 3.50; de aardappels op *f* 3.20 het mud; en de boter op niet minder dan 82½ cent per pond.

» Volgens ingewonnen berigten is in deze omstreken van de te veld staande tarwe, haver en boekweit een goede oogst te verwachten; de rogge zal echter wel een derde minder opleveren dan men gedacht had, ten gevolge van de zich vroeger geopenbaard hebbende roest. De boterduurte is het gevolg van opkoopingen en van het schandelijk monopolie; men hoopt dat toch eenmaal krachtige maatregelen zullen genomen worden, om een einde aan dezen verderfelijken handel te stellen, die den landman het vooruitzigt geeft van groote gelden te maken, en den verbruiker droog brood te doen eten.”

— Men leest in den *Noord-Brabander*: « Wij vermeenen onze lezers te moeten waarschuwen voor de verontrustende berigten, welke men, maar het schijnt, met genoegen in de *aan den handel gewijde* bladen verspreidt over de aardappelenziekte. Wij willen niet verder spreken dan over hetgeen ons bekend is en kunnen verzekeren, dat noch te Heusden, noch te Vugt noch ergens in dezen omtrek, eenig spoor van ziekte bestaat.”

— Men schrijft uit Delft, dat de tongblaar onder de koeijen hand over hand toeneemt, zoodat de boeren in die omstreken, reeds sedert 14 dagen geen zuivel daarvan trekken; wel is de ziekte goedaardiger dan voor een zevental jaren, maar de productie van boter en kaas moet toch 5 à 6 per cent minder gerekend worden.

In de vorige week heeft te 's Bosch de tiende Algemeene Vergadering van het Provinciaal Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen van Noord-Braband plaats gehad, waarbij Z. Exc. de Heer Staatsraad Gouverneur, Mr. *A. J. Borret*, als eere-voorzitter voorzat.

De voorzitter, Jhr. *A. Martini van Geffen*, opende de vergadering met eene korte voorafspraak. Uit het verslag van den secretaris, Mr. *van Cooth*, bleek het, dat de groei en bloei des genootschaps gedurende het afgeloopen jaar weder is toegenomen, en dat over de drie eerstkomende jaren het gewoon presidium al eerste voorzitter zou worden waargenomen door den Ed. Gestr. Heer Mr. *Jan Versfelt*, raadsheer in het Provinciaal Geregtshof van Noord-Braband, en als tweede voorzitter door den Z. Gel. Heer Dr. *H. Rapmund*, med. doctor alhier.

Uit het verslag van den Z. Gel. Heer Dr. *C. R. Hermans*, bibliothecaris van het genootschap, zag de vergadering, dat de boekerij en de verzameling van oudheden en kunstvoorwerpen gedurende dit jaar merkelijk waren vermeerderd en daartoe uit de kas des genootschaps eene som van *f* 1050 was verstrekt geworden. De bibliothecaris gaf vervolgens een uitvoerig verslag wegens de kaart van Noord-Braband en de statistiek der provincie, door de Heeren *van der Voort*, *Pieck* en *Kuyl* uitgegeven.

Vervolgens ging de vergadering over tot het benoemen van honoraire correspondenten en gewone leden, terwijl uit een dubbeltal door het bestuur aanbevolen, tot het kiezen der leden des bestuurs werden gekozen de Heeren Mr. *W. G. Buysen*, lid der Gedeputeerde Staten, *A. F. van den Dries*, apotheker en lid der Provinciale Geneeskundige Commissie, Jhr. Mr. *de Grez*, districts-commissaris, Mr. *J. D. W. Pape*, officier bij de Arrondissements-Regtbank, en Mr. *J. Telders*, auditeur-militair, in de plaats van de Heeren leden uit de provincie vertrokken of overleden.

Daarop schreef de vergadering de 3 volgende prijsvragen uit: N°. 1°. Eene verhandeling over het regt van voorpooting in Noord-Braband? 2°. Eene geschied- en regtskundige beantwoording der vraag: Waren de Hertogen van Braband grondheeren der inculte gronden van de zoogenaamde Hertogsdorpen in N.-Braband? 3°. Door welke collegiën werd de regterlijke magt onder het costumier regt in Staats-Braband vóór en na 1629 uitgeoefend, en welk was derzelver bevoegdheid, bijzonder van het hof van Braband en den Hoogen Raad van Mechelen?

Eindelijk bood de Heer *R.* Baron *van Breugel*, lid van den Raad van State, eene uitgebreide analyse aan van een charterwerk van het Hertogdom Braband, benevens eene compilatie wegens het heffen der Bede in datzelfde Hertogdom met de tellingen der huizen, schattingen, enz. enz. van de XIV, XV en XVIde eeuw, procesverbalen der Staten-vergadering van dien tijd, enz., in twee deelen, in folio. De president bedankte den aanbieder voor dit belangrijke geschenk, en wil in de eerste bestuurs-vergadering onderzoeken, welk gebruik van die schriften zou kunnen worden gemaakt, ter bevordering der geschiedenis van Noord-Braband, waarop de vergadering werd gesloten.

Vervolg van het UITTREKSEL *uit het Verslag nopens den Staat der Provincie Noord-Braband, door den Gouverneur en Gedeputeerde Staten bij de opening der Provinciale Staten van dit jaar uitgebragt.*

Spoorwegen.

Aan den heer *Dirk Dronkers*, te *Middelburg*, werd toegestaan het aanleggen en exploiteren van een' ijzeren spoorweg, uitgaande van *Middelburg*, met eenen zijtak tot *Vlissingen*, door de eilanden *Walcheren* en *Zuid-Beveland*, de Provincie *Noord-Braband* en het Hertogdom *Limburg* tot *Maastricht*.

Eveneens werden de heeren *J. van der Heyden, c, s*, verklaard te zijn concessionarissen van een' ijzeren spoorweg, uitgaande van *Arnhem*, over *Nijmegen*, *Grave* en *Uden* tot *Vegchel*, om aldaar aan te sluiten aan den bovengemelden *Zeeuwsch-Limburgschen* spoorweg.

Door het Departement van Binnenlandsche Zaken verkregen wij mededeeling van de overeenkomsten met de concessionarissen aangegaan, betrekkelijk den aanslag en de exploitatie van die beide spoorwegen.

Het nu verkregen vooruitzigt op de daarstelling van die communicatie-middelen, biedt in de toekomst veel opbeurends voor dit Gewest aan, maar wij hebben van de andere zijde voor ons niet mogen verbergen, dat aan de volvoering dier werken talrijke moeijelijkheden kunnen zijn verbonden, immers dat ongeacht de rigtingen, welke aan die spoorwegen zullen gegeven worden, vele lokale belangen hierbij in aanraking zullen komen.

Wij hebben dan ook gemeend te handelen in overeenstemming met het door U. E. G. A. ten voorledenen jare uitgedrukte verlangen, met aan het Departement van Binnenlandsche Zaken te verzoeken, dat wij worden geraadpleegd, alvorens de gedetailleerde rigting, aan die wegen te geven, worden vastgesteld en aan de uitvoering van die werken de hand worde gelegd.

Wij mogten hierop de toezegging van dat Departement bekomen, dat de plans, alvorens die worden goedgekeurd, aan ons zullen medegedeeld worden, en bereids hebben wij van hetzelve ontvangen de adressen, hiertoe betrekkelijk, welke door de Stedelijke Besturen van *Bergen-op-Zoom*, *Breda* en *Tilburg*, en door de kamer van Koophandel en Fabrijken in laatstgenoemde Stad, aan den Koning zijn ingediend.

Dijken en Polders.

Het door U. E. G. A. vastgestelde reglement op het beheer der dijken en polders, werd door den Koning bekrachtigd, en

wij hebben het tijdstip van den 15 Junij jl. bepaald, voor het in werking brengen van hetzelve.

Over het algemeen heerschte er in de verschillende dijksmagazijnen langs *de Maas* tusschen *Gassel* en *'s Hertogenbosch*, niet die zindelijkheid en orde welke in het vorige jaar werd waargenomen, terwijl in de meeste magazijnen langs *de Maas* en *Merwede*, de vereischte hoeveelheid rijsmatrialen ontbraken, en werden dan ook dezerzijds de betrokken Dijk- en Polderbesturen aangeschreven, om hunne magazijnen in volledige orde te brengen.

Gedurende dezen winter ontstond er geen ijs op de rivieren. De thermometer van *Fahrenheit* gaf slechts in December en Januarij een enkelen dag een weinig vorst aan, doch men had veel met hoog opperwater te kampen; zoodat de rivier *de Maas* drie herhaalde malen eene groote hoogte bereikte, namelijk van 23 December 1845 tot 9 Januarij 1846, van den 26 daaraanvolgende tot den 17 Februarij, en van den 7 tot den 16 April. In het eerst aangegevene tijdvak viel niets bijzonders voor. Ofschoon daarin nog al veel ruw en onstuimig weder plaats had, leden de rivierwaterkeerende werken echter geene beduidende schade.

Het tweede tijdvak van af den 26 Januarij tot den 17den Februarij, was daaromtrent opmerkelijker; het ontstuimige weder, de hevige winden en de veelvuldige regens in de laatste helft van Januarij, deden voor eenen buitengewonen hoogen waterstand vreezen. *De Maas* te *Maastricht* steeg dan ook den 29 dier maand, tot de ongekende hoogte van 4,70^{el} aan de peilschaal aldaar, of tot 46,90^{el} + AP en alzoo nog 60 duim hooger dan in Februarij 1844; terwijl die rivier den 2 Februarij 1846, te *Grave* haren hoogsten waterstand van 10,87^{el}, en te *'s Hertogenbosch* van 6,01^{el} + AP, gedurende den winter van 1845 op 1846, bereikte.

Door het stormachtige weder, vooral in den nacht van den 31. Januarij op den 1 Februarij, leden de dijken en dammen over het algemeen veel. De binnenpolder van *Oijen* werd den 31 Januarij door het *Beersche Maaswater* overstroomd. Onder *Alem* klom *de Maas* tot aan de dijkskruin, en ging men over om de dijken aldaar en te *Empel*, met noodkistingen te voorzien. In den *Huisselingschen binnendam* vielen in den nacht tusschen den 31 Januarij en den 1 Februarij, vijf doorbraken, waardoor de lage landerijen der binnenpolders van *Neerlangel*, *Demen* en *Dieden* door het *Beersche Maaswater* overstroomden.

Van af *Ravestein* tot beneden *Empel* bekwam den *Maasdijk* veel afslag; vooral tusschen het *Wildt* en *Gewande* was dezelve over eene lengte van 500 ellen zoodanig afgeslagen, dat de kruin slechts eene breedte van 1 tot $1^1/_2$ el behield. Beneden *Gewande* klom de rivier tot zelf 10 duim boven de dijkskruin, zoodat de dijk aldaar moest worden opgekist en bekwam hij aanmerkelijken afslag; terwijl de benedendijk onder *Empel*, door den menigvuldige afslag, vooral aan de binnenzijde, niet zonder gevaar was, doch deze werd door voorzieningen nog voor doorbraak beveiligd.

Onder *Vlijmen* bekwam de zoogenaamde *Heidijk*, op den 2. Februarij aanmerkelijken afslag, zoodat deszelfs kruin op eenige punten slechts eene breedte van 1 el tot 0,75 el behield, doch welke dijk door bekramming en betuining tegen verdere schade werd beveiligd.

Voorts ontstonden er in den *Maasdijk* onder *Kessel*, *Alem* en *Aalburg*, afschuivingen of zettingen, waarin mede, zoo veel noodig voorkwam, voorzien werd.

De overige dijken en waterkeeringen in deze Provincie bleven, niettegenstaande den langdurigen hoogen rivierstand, buiten gevaar en zonder aanmerkelijke schade.

De in het laatst van Maart en in de eerste dagen van April veelvuldig gevallen regens, deden de rivieren ten derde male weder zoodanig klimmen, dat de *Maas*, tusschen den 7 en 16 April, naar gelang van het gevorderde saizoen, op nieuw eenen buitengewonen hoogen waterstand verkreeg, die vooral voor de *Maaspolders* en de polders onder *Vlijmen*, *Engelen* en *Hedikhuizen*, hoogst nadeelig was. De rivier klom wel niet tot de vorige hoogte, en teekende in dat tijdsbestek te *Grave*, op den 11. April, wel niet meer dan 10,64 el, en te *'s Hertogenbosch* den daarop volgenden dag maar 5,51 el + AP, en alzoo respectivelijk 23 en 50 duim lager, dan zij den 2. Februarij te voren op die punten gestaan had, maar de waterstand wekte thans, uit hoofde van het gevorderde saizoen, veel meer bezorgdheid.

De overlaten zoo in de boven- en benedenmonden der *Beersche Maas* onder *Cuijk* en *Beers*, als in den *nieuwe* of *Aardappelendijk* onder *Vlijmen*, moesten door noodkaden gekeerd worden, terwijl de zomersluiting in den *Baardwijkschen Overlaat* gelegd werd, doch zulks belette niet, dat op den 9 en 10 April, de keerkaden in den bovenmond van den *Beerschen Overlaat* en onder *Vlijmen* bezweken, terwijl den 12 daaraanvolgende ook de noodkeering bezweek op den *Orthenschen Dijk*, even ten westen *Orthen*, hetwelk eenen doorbraak van den dijk zelf tengevolge had, waardoor het water sterk naar binnen stroomde, en met het *Beersche Maaswater* gezamenlijk de *Maaspolders* vervulde, waardoor duizende bunders land overstroomde, terwijl op het laatst van Mei nog vele dier polders met water bleven bezet, zoo dat hun toestand steeds beklagenswaardig is, waarom het daarstellen van een algemeen af- en uitwaterings-kanaal meer en meer noodzakelijk wordt.

De zomersluiting in den *Baardwijkschen overlaat*, werd echter, zoo door buitengewone verhooging als verzwaring, behouden, waardoor de *Langstraatsche Buitenvelden*, tusschen dien overlaat en het *Keizersveer* aan den mond van het *Oud Maasje*, ter oppervlakte van ruim 4,800 bunders, voor overstrooming bewaard bleven.

De overige dijken, sluizen en verdere waterkeeringen, zoo langs de rivieren als langs de zeegaten, leden overigens in dit laatste tijdvak (van 7 tot 16 April) geene schaden; alleen de *Gasselsche* of *Balkgraafsche sluis*, in den *Buiten* of *Maaspolder* onder *Gassel*, *Escharen* en *Beers* gelegen, is, met uitzondering van derzelver slagstijlen, weggespoeld.

Onder de werken, die sedert de vorige zitting van U. E. G. A. zijn uitgevoerd of ondernomen, bekleeden eene voorname plaats: de verlegging en verzwaring van den *Kipkensdonkdijk* onder den polder *van der Eigen*; de indijking der Gemeente *Berlicum*; de bekading van gronden onder *Oss* tegen overstrooming van het *Beersche Maaswater*, en de dijksverbetering van het *Oud land van Altena*.

Kanalen.

Door de meer en meer toenemende behoeften aan eene verbeterde uitwatering tusschen *Grave* en *'s Hertogenbosch*, is het plan tot verwezenlijking van het bekende ontwerp, voor een inundatie- en uitwaterings-kanaal van *Grave* naar *Geertruidenberg*, steeds levendig gebleven.

Wij hebben niets verzuimd wat dienen kan, om de geërfden der daarbij betrokkene bovenpolders, van de noodzakelijkheid te overtuigen, dat ook zij daarin behooren mede te werken, en het is met gemeenschappelijk overleg en met onze goedkeuring, dat eenige voorname belanghebbenden de taak op zich hebben genomen, om hieromtrent directelijk met de ingelanden der hierbij betrokken polders en gemeenten, te onderhandelen.

Dit heeft, in zoo verre reeds ten gevolge gehad, dat eenigen, die vroeger weigerachtig waren, thans zijn toegetreden, en het vooruitzigt is meer gunstig geworden, dat deze belangrijke zaak tot het gewenschte einde zal komen.

De *Zuid-Willemsvaart*, benevens derzelver kunstwerken, bevonden zich gedurende dit jaar, over het algemeen, steeds in eenen vrij goeden staat van onderhoud, ofschoon door golfslag en storm aan de leidijken op het *Boschveld*, gedurende den afgeloopenen winter, niettegenstaande de tijdig genomene voorzorgen en aangebragte beslagwerken, een grondverlies ontstond van omtrent 3200 teerling ellen.

Op den 4 September 1845 werd door het Stedelijk Bestuur van *Eindhoven*, het graven van een kanaal van af die Stad naar de *Zuid-Willemsvaart* boven *Helmond*, met de daartoe behoorende kunstwerken, tot een gezamenlijk bedrag van *f* 107,300, aanbesteed. De werkzaamheden den 18 daaraanvolgende begonnen, worden steeds geregeld voortgezet, zijnde het kanaal thans voor ruim $^2/_3$ der lengte, nagenoeg tot op de bodems-diepte, ontgraven, en de leidijken over de geheele lengte opgeworpen; terwijl de werkzaamheden aan de onderscheidene bruggen, duikers en aan de keersluis met schotbalken, mede geregeld voortgaan.

Tot het daarstellen van een kanaal van *Breda* naar den *Moerdijk*, ten dienste van de stoom- en scheepvaart, en tot ontlasting van de *Boven-Mark*, werd door den Raad der Stad *Breda* eene memorie ingediend; doch dewijl daartegen met betrekking tot de ontlasting van het overtollige water van de rivier *de Mark*, van wege het Heemraadschap van *de Mark en Dintel* bedenkingen zijn in het midden gebragt, terwijl ook van eene andere zijde hinderpalen bestaan, zoo zal dit plan, naar het zich laat aanzien, vooreerst nog niet tot stand kunnen worden gebragt.

Door *K. Hartog* te *Sliedrecht*, *c. s.*, werd in het laatst van 1845 concessie gevraagd tot daarstelling van een bevaarbaar kanaal, van *'s Hertogenbosch* door de Landen van *Heusden* en *Oud-Altena*, naar *de Merwede* voor *Sleeuwijk*.

Bij eene nadere overweging zijn tegen de verwezenlijking van dit plan, zoo vele zwarigheden, zoo van financiëlen als van materiëlen aard, voorgekomen, dat de adressanten daarvan hebben afgezien.

(*Het vervolg hierna.*)

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van ll. Zaturdag was de fondsnotering: Ned. $2^1/_2$ pCt. $60^{13}/_{16}$; 3 pCt. $72^{15}/_{16}$; 4 pCt. $94^{13}/_{16}$; Amort. Syndik. $3^1/_2$ pCt. 89; Handelm. 172; Aand. Rijn-Spoorweg $115^1/_2$; Spanje Onbep. St. $19^3/_{16}$; 3 pCt. $37^5/_8$; 3 pCt. Binnenl. à 6/m. $31^7/_8$; Ardoin Coupon $18^1/_4$; 3 pCt. Portugezen te Londen $48^1/_8$; Id. 4 pCt. 47; Rusland 5 pCt. $106^7/_8$; Certif. 1831 en 33 $97^1/_4$; 4 pCt. bij *Hope* $91^1/_8$; Id. bij *Stiegl.* $89^1/_4$; Oostenrijk Metalliek 5 pCt. $108^7/_8$; Weenerbank bij *Goll & Co.* 104.

Advertentiën.

** Getrouwd:

J. G. BROESE
EN
C. E. SNOECK.

Utrecht,
den 16. Julij 1846.

Te Breda, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers